

GÜNCEL AKDENİZ SORUNLARI

Hatice KAHRIMAN*

Doğu Akdeniz önemli enerji kaynağına sahiptir. Amerika Birleşik Devletleri Jeoloji Araştırma Kurumu tarafından 2010 yılında yayımlanan rapora göre Doğu Akdeniz bölgesi yaklaşık 1,7 milyar varil petrol ve 3,5 trilyon metreküp doğalgaz rezervi barındırmaktadır. Bu nedenle farklı medeniyetlerin ilgi odağı haline gelen Akdeniz havzası, tarihsel süreç boyunca küresel güçlerin mücadelelerine tanıklık etmiştir.

Doğu Akdeniz’de büyük hidrokarbon rezervlerinin keşfedilmesi, bu zenginlikleri işlemek isteyen devletler arasında birtakım anlaşmazlıkları gün yüzüne çıkarmıştır. Uluslararası hukukta söz konusu anlaşmazlıkları gidermeye yönelik bazı ilkeler ortaya konmuştur. Örneğin Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi’nde yer alan temel kural “hakça paylaşım ilkesidir.” Bu ilkeye göre adalar, ana karalara kıyasla daha az kıta sahanlığına veya “Münhasır Ekonomik Bölgeye” sahip olmaktadır. Diğer yandan Doğu Akdeniz’e kıyısı olan devletlerin komşu ülkelerle anlaşma yapmaları mevcut sorunları daha karmaşık hale getirmektedir. Örneğin; Doğu Akdeniz’e en uzun kıyı şeridi olan Türkiye, Libya hükümeti ile “Deniz Yetki Alanı Anlaşması” imzalamış, buna karşılık Mısır hükümeti, Yunanistan ile iş birliğine gitmiştir. Diğer yandan Doğu Akdeniz’de keşfedilen kaynakların Avrupa’nın otuz yıllık enerji ihtiyacını karşılayacak düzeyde olması bölgenin rekabet sahasına dönüşmesinde son derece etkilidir. Bu konu hakkında Kadir Has Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü’nde görev yapan Prof. Dr. Mithat Çelikpala: “Doğu Akdeniz’de bulunan gaz aslında küresel enerji dengesini değiştirecek düzeyde değil ama Akdeniz ve Avrupa’nın dengelerinde fiyat mekanizmasını etkileyebilecek bir gaz miktarıdır. Ama dünyanın enerji güvenliğini temelden değiştirecek büyük bir miktarda gazdan bahsetmiyoruz.” şeklinde bir açıklama yapmıştır. Sonuç olarak bölgede barışın mı yoksa çatışmanın mı hüküm süreceği konusu bölge devletlerinin ve pek tabii küresel güçlerin ortak paydada buluşabilmelerine bağlıdır.

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Üçüncü Sınıf Öğrencisi